

Refresh your strategy

Introductie

Hartelijk welkom! U heeft de weg naar deze aparte locatie gevonden. Een bijzonder welkom aan Frank Westerman, Vamba Sherif, Hielke Wolters, Sylvia Borren, Martha Frederiks en Max Koffi.

We bevinden ons in het muntgebouw, de plaats waar centen, guldens en euro's geslagen zijn. We gebruiken munten om weg te geven, te ruilen, te sparen en te verzamelen. Maar we kunnen munten ook zien als een tastbare uiting van het economisch leven inclusief de daarmee verbonden zelfverrijking. Inderdaad, verschillende perspectieven.

Deze conferentie is mede mogelijk gemaakt door Kerk in Actie, het Kenniscentrum Religie en Ontwikkeling en de Vrienden van Oikos. De Vrienden van Oikos zijn mensen die Oikos een warm hart toe dragen en die jaarlijks bijdragen aan het werk van Oikos. Als directeur van Oikos ben ik dankbaar voor deze samenwerking.

Omgaan met verschillende perspectieven

We hebben Frank Westerman uitgenodigd om een bijdrage te geven aan deze conferentie. De reden is dat hij op een mooie manier beschrijft hoe verschillende mensen omgaan met een verschrikkelijke ramp. Toen ik het boek las, ontdekte ik gaandeweg hoezeer zijn waarnemingen aansluiten bij het werk van ons Kenniscentrum Religie en Ontwikkeling. Het boek beschrijft één rampzalige gebeurtenis en laat zien dat mensen daar allerlei betekenissen aan toe kennen. Sommige perspectieven waren voor mij herkenbaar, andere waren juist vervreemdend. Ik was vooral getroffen door de wijze waarop Frank Westerman die verschillende perspectieven naast elkaar laat staan, zijn oordeel uitstelt. Het enkele feit is helder: de plotselinge dood van honderden mensen. Maar de vragen naar het waarom, waardoor en waartoe krijgen verschillende antwoorden. Vergelijkbare processen zie ik rond bijvoorbeeld de Islamitische Staat, ebola en Oekraïne (MH 17).

Het onderkennen en ook erkennen van verschillende perspectieven is voor mij een gulden middenweg tussen enerzijds het verabsolueren van het eigen gelijk en anderzijds vrijblijvend relativisme. Een humanitaire organisatie zal te midden van alle perspectieven wel een strategie moeten uitstippelen om ebola te bestrijden of hulp te bieden in een verdeeld Syrië. Een consument kiest dagelijks uit allerlei merken en keurmerken, let op eerlijkheid, diervriendelijkheid en milieuvriendelijkheid. Bewust en vaker onbewust kiest hij of zij voor een perspectief. Een directeur kan zich niet veroorloven om alle perspectieven naast elkaar te laten staan. Kortom, de situatie vraagt om een keuze, een strategie, als persoon of burger, gemeenschap en organisatie. In die keuze komen gewoonte, feiten, analyse, waarden en wijsheid samen.

Oikos werkt met veel verschillende thema's, doelgroepen en methoden. Maar als er iets is, dat al ons werk verbindt, is het wel de omgang met verschillende perspectieven. Ik zie dat veel van het werk dat Oikos doet zich toelegt op het expliciet maken van die waarden en wijsheid, vaak nauw verbonden met levensbeschouwing en religie.

We gaan straks die omgang met verschillende perspectieven in drie verschillende workshops onder de loep nemen.

- Mensen die getroffen zijn door een ramp, proberen betekenissen te geven aan wat hen overkomt. Ze proberen die ramp een plaatsje te geven binnen hun wereldbeeld. Soms valt dat wereldbeeld in duigen. De veerkracht van individuen en gemeenschappen ligt in het verlengde van de betekenissen die ze geven aan de situatie. Een professional van een humanitaire organisatie heeft haar eigen perspectief, geeft zijn eigen betekenis aan datgene wat er is gebeurd. Wat zijn de strategische consequenties?
- Armoedebestrijding vindt plaats op allerlei niveaus. Lokaal, ook in Nederland; nationaal en ook mondiaal. Individuen, gemeenschappen, organisaties en overheden zijn ieder op eigen wijze bezig met armoedebestrijding. De Wereldraad van Kerken en de ontwikkelingsorganisatie BRAC brengen hun ervaringen in. Wat betekenen die ervaringen voor ons werk, onze strategie, in Nederland?
- De nieuwe organisatie *Africa in Motion* werkt vanuit het perspectief dat Afrika rijk is. Zij ziet het als haar opdracht om die rijkdom werkelijk ten goede te laten komen aan de mensen in Afrika. Haar strategie is om migranten te verbinden met Nederlandse ondernemingen. Maar de perspectieven komen niet per definitie overeen. Hoe gaan *Africa in Motion* en de ondernemers daar mee om?

Oikos in beweging

De stichting Oikos bestond in april 2014 20 jaar. Als ik drie hoogtepunten uit de 20 jaar dat Oikos bestaat zou moeten noemen, dan zou ik kiezen voor *Fair Trade* (handel), *Jubilee* (schulden) en *Tax Justice* (belastingontwijking). We zijn trots hoe we op deze thema's (in nauwe samenwerking met anderen) het ondenkbare mogelijk hebben gemaakt. *Fair trade* koffie en chocolade is de norm, niet de uitzondering; schuldkwijtschelding aan de armste landen is gerealiseerd, belastingontwijking staat hoog op de agenda van de politiek en (tegen wil en dank) bij het bedrijfsleven.

Oikos heeft zich daarnaast bewezen als een expert in het uitvoeren van toegepast onderzoek, het ontwikkelen van nieuwe methodes en het samenbrengen van organisaties. We hebben voor enkele geloofsgemeenschappen en ouderenbonden het maatschappelijk rendement uitgerekend. Deze onderzoeken werken door in politieke discussies rondom de WMO en ook in de discussies over religie in het publieke domein. OikosXplore heeft een eigen stijl en werkwijze ontwikkeld om de inbreng van jongeren verrijkend te laten zijn voor Oikos en - andersom – om jongeren de kans te geven hun CV en competenties te verrijken en versterken.

De omgeving is in verandering, inclusief de verhoudingen tussen overheid, samenleving en markt. Deze veranderingen hebben ook betrekking op de financiering van het werk van Oikos. *Het kan anders* staat voor het vertrouwen dat het mogelijk is te werken aan een meer humane samenleving, een meer humaan beleid en een duurzame omgang met onze omgeving. Sterker, we zien dat dat ook gebeurt. We willen nog scherper krijgen waar en hoe Oikos het verschil kan maken, waar de professionals van Oikos waarde kunnen toevoegen. Zonder volledig te willen of kunnen zijn zie ik de volgende thema's:

- de energieke samenleving, dus de deelname van mensen aan een meer humane samenleving;
- Waarden, levensbeschouwing en religie als betekenisvolle factoren in verandering
- Conflictmanagement ten bate van organisaties en bewegingen in binnen- en buitenland
- Jongerenprogramma OikosXplore

De behaalde resultaten uit het verleden bieden geen garantie voor de toekomst. We kunnen niet volstaan met de leuze dat het anders kan; het komt er ook op aan om heel precies aan te geven wat Oikos betekent voor haar lidkerken, partnerorganisaties, fondsen en klanten, welke impact ons werk heeft, welke waarden we samen kunnen creëren. Wat dit betreft werkt ook Oikos aan het vernieuwen van haar strategie. En daarmee zijn we terug bij de titel van deze dag 'Refresh your strategy'.

Ik hoop dat het een middag is waarin u door het bijwonen van de lezing en een sessie, verder kunt met het ontwikkelen van een strategie. Een strategie voor het omgaan met verschillende perspectieven of een strategie voor het tackelen van de uitdagingen die op ons allemaal afkomen. Ik wens u allen een verfrissende en inspirerende middag toe!

David Renkema
24 oktober 2014